

2023. gada 29. septembrī

2023. gada konference “Mūsu Baltijas jūra”

2023. gada 29. septembris

Palanga (Lietuva)

Baltijas jūras reģiona dalībvalstu apņemšanās attiecībā uz nesprāgušu munīciju (UXO)

2023. gada 29. septembrī pēc Eiropas Komisijas vides, okeānu un zivsaimniecības komisāra Virģīnija Sinkēviča ielūguma Palangā (Lietuva) pulcējušies Baltijas jūru ieskaujošo ES dalībvalstu vides ministri un ministriju pārstāvji,

atsaucoties uz 2020. gada deklarācijā “Mūsu Baltijas jūra” paustajām bažām un no tām izrietošajām saistībām, proti, *“atzinuši, ka vajadzīgs pilnīgs vidiskā riska novērtējums un kopīgi pētījumi, kuru mērķis ir noskaidrot, kāda ir labākā vidiskā prakse attiecībā uz bīstamu nogremdētu objektu problēmas risināšanu Baltijas jūrā, un ar HELCOM līdzdalību iedibināt attiecīgu finansiālu atbalstu”*,

atzīstot, ka nogremdētās munīcijas jautājums ir prioritārs visai Eiropai, un atsaucoties uz svarīgākajiem līdzšinējiem rīcībpolitiskajiem centieniem, kas skar šādas munīcijas izcelšanu un ir vērsti uz rīcības saskaņošanu konkrēti Baltijas jūras reģionā, proti, uz Eiropas Parlamenta 2021. gada 27. aprīļa rezolūciju par ķīmiskajām atliekvielām Baltijas jūrā¹, 2021. gada oktobrī atjaunināto Helsinku Komisijas (HELCOM) Baltijas jūras rīcības plānu², Baltijas jūras parlamentārās konferences 2022. gada rezolūciju³ un Baltijas jūras valstu padomes (BJVP) 2023. gada jūnija deklarāciju⁴, kā arī uz 2023. gadā pārskatīto ES Jūras drošības stratēģiju un ar to saistīto rīcības plānu,

turpinot darbu, kuru nesprāgušas munīcijas sakarā jau paveikusi HELCOM un kura mērķis ir attiecībā uz bīstamiem nogremdētiem objektiem izstrādāt reģionālu stratēģisku pieeju un sagatavot vispusīgu riska novērtējumu, kā arī nodrošināt šādu objektu drošu apsaimniekošanu, it sevišķi izveidojot riska novērtēšanas paraugpraksi un uzturot un regulāri atjauninot datus un informāciju par Baltijas jūrā nogremdētiem bīstamiem objektiem,

¹ Eiropas Parlamenta 2021. gada 27. aprīļa rezolūcija par ķīmiskajām atliekvielām;
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0123_LV.pdf.

² Baltijas jūras rīcības plāns (BSAP), 2021. gada oktobris;
<https://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/>.

³ Baltijas jūras parlamentārās konferences (BSPC) rezolūcija, 2022. gada jūnijs;
<https://www.bspc.net/conference-resolution-31-bspc/>.

⁴ BJVP deklarācija, BJVP ministru 20. sesija, 2023. gada 2. jūnijs;
https://cbss.org/wp-content/uploads/2023/05/cbss-wismar-declaration_2-june-2023.pdf.

2023. gada 29. septembrī

atzīstot pievienoto vērtību, ko šajā sakarā devusi *HELCOM* un BJVP sadarbība, konkrēti, 2022. gada augustā forumā “Baltijas jūras reģiona nākotne” (*BSRFF*) noturētā apaļā galda diskusija, kuras temats bija jūrā izgāztā munīcija un kura noslēdzās ar Ķīles deklarācijas pieņemšanu, un 2022. gada decembrī Ķīlē ekspertus pulcējusi apaļā galda sanāksme, kuru sarīkoja BJVP prezidentvalsts Vācija,

pamatojoties uz BJVP pausto vēlmi turpināt dialogu ar dažādajiem dalībniekiem un priekšroku dodot BJVP un *HELCOM* kopīgām *ad hoc* sanāksmēm, nevis institucionalizētām formātām,

paužot vēlēšanos aizpildīt robežzināšanās par Baltijas jūrā nogremdēto nesprāgušo munīciju, ar kuru vajadzības gadījumā tad varētu attiecīgi rīkoties,

atzīstot, ka šajā darbā gūtās atziņas un pieredzi varētu izmantot arī citos jūras baseinos, kuros ir nesprāgusi munīcija, piemēram, Melnajā jūrā, kur tā nonākusi saistībā ar Krievijas militāro agresiju pret Ukrainu,

ir vienojušies par šādu rīcību un saistībām:

1. APŅEMAMIES turpināt sadarbību ar esošajiem reģionālajiem forumiem, jo īpaši ar *HELCOM* un BJVP, lai tādā veidā konkrēti risinātu jautājumu par Baltijas jūrā nogremdēto munīciju, kura ir kļuvusi bīstama.
2. APŅEMAMIES iegūt trūkstošās zināšanas — pēc vajadzības arī par juridiskajiem aspektiem, kā arī par sanācijas tehnoloģijām un šo tehnoloģiju vidisko ietekmi. Turklāt APŅEMAMIES dalīties ar tehnoloģiskajām zināšanām un dalīties pieredzē un informācijā par progresa uzraudzību. Bez tam apsveram iespēju izveidot sistēmu, kura ļaus par pamanīto munīciju paziņot, izmantojot jau pastāvošos formātus un jo īpaši *OSPAR*⁵.
3. APŅEMAMIES strādāt pie tā, lai nogremdētā munīcija tiktu vispusīgi kartēta un tās radītais risks — pienācīgi novērtēts saskaņā ar vidisko paraugpraksi un principiem, kuri vēl jāizstrādā *HELCOM* Baltijas jūras rīcības plāna satvarā. APŅEMAMIES 2027. gadā izdarīt kartēšanas un riska novērtēšanas sekmju kopsavilkumu.
4. Pamatojoties uz 3. punktā minētās kartēšanas sekmēm, APŅEMAMIES sadarboties, lai noteiktu prioritārās jomas, kurās Baltijas jūrā nogremdētās munīcijas sakarā jāturpina saskaņoti rīkoties, pēc iespējas izmantojot informāciju gan no civiliem, gan no militāriem avotiem. Ievērojot piesardzības principu un saskaņā ar spēkā esošajiem ES tiesību aktiem un rīcībpoliticām — piemēram, ES zaļo kursu, JSPD⁶ un IVN/SVN⁷ — prioritāro jomu vidū

⁵ Konvencija par jūras vides aizsardzību Atlantijas okeāna Ziemeļaustrumu daļā.

⁶ Jūras stratēģijas pamatdirektīva.

⁷ Ietekmes uz vidi novērtējums un stratēģiskais vides novērtējums.

2023. gada 29. septembrī

jābūt aizsargājamajām jūras teritorijām un teritorijām, kas atvēlētas ar atkrastes atjaunīgo enerģiju saistītām darbībām.

5. Atkarībā no 3. punktā minētās riska novērtēšanas rezultātiem APŅEMAMIES pienācīgi rīkoties (ietverot arī munīcijas izcelšanu, ja tāda ir nepieciešama un lietderīga) saskaņā ar prioritātēm, kas tiks noteiktas, izpildot 4. punktu.
6. APŅEMAMIES izzināt finansēšanas iespējas — arī tās, ko dod ES līdzekļi un finansēšanas mehānismi —, kuras ļauj izstrādāt un ieviest labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, kas ir noderīgi vidi saudzējošā un drošā nogremdētās munīcijas pārvaldībā. Šajā sakarā atzinīgi vērtējam Eiropas Komisijas finansiālo atbalstu mūsu centieniem veikt 3. punktā paredzēto vispusīgo kartēšanu un riska novērtēšanu.